

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig- i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager for hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren fru Vanberg privat 30487 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

INNHOLD: Paven og religionsforfølgelsen i Tyskland. — Preken og messe. — Underfullt er det å tenke på . . . ! — Dogmenes betydning. — De russiske bønders korsvei. — Bokanmeldelser. — Bibelen i alle katolske hjem. — Herhjemme. — - og derute.

Paven og religionsforfølgelsen i Tyskland.

Som vanlig frembar de i Rom værende medlemmer av kardinalkollegiet sine juleønsker for den Hl. Fader på et høitidelig møte i Vatikanet. Samtlige kurie kardinaler, 29 ialt, var tilstede — deriblandt de nylig utnevnte eminenser Pizzardo og Pellegrinetti samt kardinal Hinsley, erkebiskop av Westminster.

Dekanen, kardinal Granito di Belmonte, opleste en adresse, hvori han minnet om den angst man i begynnelsen av året hadde næret for pavens sundhetstilstand og uttrykte hele verdens beundring for den hellige Faders arbeidsvilje, som intet hadde kunnet hemme. Som et utslag av denne arbeidskraft og arbeidsvilje nevnte han de store rundskrivelser, særlig den som fordømte hedenskapet i alle dets former. Og han sluttet med å bringe alle tilstedeværendes beste ønsker for den ophøiede pontifeks' sundhet og for freden.

Den Hl. Fader holdt derpå en svartale som han rettet til hele verden, idet han i de mest energiske ord lag nedla en høitidelig protest mot den stilling som katolikkene i Tyskland nu befinner sig i.

«Man må kalle tingene ved sitt rette navn —».

Efter å ha takket kardinalene for deres gode ønsker erklærte paven, idet vi gjengir talen i noe forkortet skikkelse: «Vi vil tilføie noen ord, idet vi fastslår kjensgjerningene og prinsipielt protesterer mot dem. Det er nødvendig å fastslå dette, ti allerede i lang tid har man uophørlig benektet eller fordreiet fakta. Vi taler om den religiøse forfølgelse i Tyskland, en smertelig og virkelig kjensgjerning. Ti Vi vil kalle tingene ved sitt rette navn da Vi ikke vil ha at det skal sies om oss som historien har sagt i de store forfallsperioder: Vera etiam rerum perdidimus nomina.

Vi vil derfor nevne foreteelsenes rette navn: I Tyskland raser der nu en forfølgelse. Man sier og man har sagt lenge at det ikke er sant, men vi vet tvertimot at det er en så forferdelig og alvorlig forfølgelse som sjelden før, og allerede rik på ulykkelige virkninger.

Det er en forfølgelse, som hvor sørgelig det enn er å si det, hverken skyr brutalitet eller vold og ikke viker tilbake for falskhet og løgn.

Vi vil ikke dvele lenge ved så smertelige ting: Vi vil kun tilføie at Kristi statholder er vel underrettet når han taler om disse alvorlige foreteelser som så sterkt berører hans ansvar.

«Det er dobbelt sørgelig for Oss —»

Tyskland er Oss så kjært og få land er Oss så velkjent i sitt sociale og åndelige liv. Det er derfor dobbelt sørgelig for Oss å konstatere at man der stadig fortsetter med å synde mot sannheten. Mot det katolske presteskap, mot den katolske religion, mot Guds hellige Kirke, som den guddommelige godhet har betrodd oss.

Man sier at den katolske religion er ikke mer som den var, men at den er politisk, og det er med denne beskyldning man søker å rettferdiggjøre forfølgelsene som om de kun er et forsvarsmiddel.

«Vår Frelser blev også beskyldt for politisk agitasjon —»

Vår Frelser Jesus Kristus har måttet tåle den samme beskyldning og blev ført frem for Pilatus som opvigler mot folket, som keiserens fiende — og Pilatus forstod godt det åndelige i saken, skjønt han lot som han ikke gjorde det: «Er du en konge?» — hvormed han mente en politisk konge

som skal bringe Palestina i oprør: «Er du en stor politisk fører, en politisk agitator?»

Vår Frelser svarer ham rolig, med sine enkle guddommelige ord som både er en bekreftelse og be- nektelse: «Mitt rike er ikke av denne verden» — mitt rike er ikke av dem, du tenker på. «Hvis det var det vilde de som var på min side ile med å komme mig til hjelp».

Også vi kan si det samme: dersom vi drev den politikk vi beskyldes for, vilde det i en verden som nu står rustet til krig, kun behøves megen liten anstrengelse før man vilde komme Oss til hjelp. Men Vi har ikke bruk for slikt og Vi gjentar med Kristus: «Vårt rike er ikke av denne verden!»

«Vi tenker og driver ikke politikk —»

Vi tenker ikke på politikk — idet vi med Kristus bekrefter at Vi alene er her i verden for å vidne om sannheten, som verden tenker så lite på og bekymrer sig så lite om.

Pilatus selv spør: «Hvad er sannheten?». Og han forlater den. Vi vil si, gjenta og hevde for hele verden: «Vi driver ikke politikk». Tvertom — og Vi vil atter fremheve: «Gjorde Vi det, vilde alle som er med Oss komme til hjelp!»

I hele verden, hvor vi har mennesker som tilhører Oss, har Vi hengivne sønner, tro og tilbedende Gud. Alle kan se som vil se at vi kun dyrker religionen og intet annet. Er det religion eller politikk når vi pålegger selv det minste samfunnsmedlem å danne også sitt borgerlige liv etter Kristi lov og i hans lignelse?

«Det er en bakvaskelse —»

Vi vil kun det ene: at i det borgerlige liv, i samfunnslivet, skal man respektere Guds rettighet som samtidig er menneskets. Det er det Vi gjør og som Vi alltid har gjort. Hvis noen påstår det motsatte, er det ikke sant.

Det er særlig det som volder Oss smerte at man beskylder Oss for å misbruke religionen. Det er en av de grusomste tanker som kan utklekkes, og det er en bakvaskelse, denne beskyldning for å misbruke religionen i politisk øiemed rettet mot Våre ærverdige brødre blandt biskopene og kardinale- ne — rettet mot så mange prester og opriktig troende, alle rede til å lyde Guds bud og å føre sitt liv som gode kristne og som utmerkede samfunnsmedlemmer, fordi de føler sig borgerlig og sosialt ansvarlig ikke alene overfor menneskene, men også overfor Gud.

«Vår protest kan ikke være uttrykkeligere, ikke høitideligere —»

Vi vil ikke tilføie mere, men kun gjenta at vår protest overfor hele verden kan ikke være uttrykkeligere og høitideligere. Vi dyrker religion og ikke politikk. Alle vet det som vil vite det, og som hører sannhetens stemme. Vi vil at denne skal trøste alle Våre brødre i episkopatet, alle Våre kjære prester og ordensbrødre, som nu lider under forføl-

gelsene og ikke minst under bakvaskelsene. Vi kjenner eders ofre og lidelser, og Vår lidelse er den største og dybeste fordi Vi vet at bakvaskelsene har såret eders edle sjeler på det føleligste.

«Fra Gud kommer befrielsen —»

Vi kan kun nu bønnfalle Gud om at han vil komme Oss til hjelp og i sin utsigelige barmhjertighet se i nåde til alle sine troende som lider ikke alene i det land vi har nevnt, men også i andre. Be om han vil komme og stanse det onde og føre tilbake på sannhetens vei alle dem som nu kun tenker på å krenke den — en så forferdende ting at Vi må tenke på Guds uendelige barmhjertighet, som tåler og bærer alt for at Vi ikke skal tape tålmodigheten, hvorved Vi vilde bli villfarende selv».

Paven sluttet sin tale med en inntrengende appell til alle om å be for dem, som var årsak til så mange lidelser og for dem som var ofrene — og meddelte til sist sin apostoliske velsignelse.

Preken og messe.

I «Tidens Tegn» for tirsdag 4. ds. har pater A. J. Lutz som svar på en leder i samme avis skrevet følgende interessante artikkel:

Hr. redaktør!

Artikkelen om «prekener», som stod i «T. T.»s torsdagsnummer gir adskillig grunn til ettertanke. Hvorvidt den kommer til å gjøre nytte med hensyn til den protestantiske preken vet jeg ikke. Men det skulde ikke undre mig om den blev til gagn for den katolske messe, skjønt denne jo bare nevnes i forbigående med noen ikke nettop elskverdige ord. Blandt de katolikker som leser dem vil kanskje en eller annen spørre sig selv: «Mon ikke også jeg er ansvarlig for at protestantene har et så ufordelaktig inntrykk av vår gudstjeneste? Mon ikke også jeg er en av de vanegjengere som bare kommer i kirken fordi det er skikk og bruk og som under den hellige handling står der og glaner og ser på klokken og kanskje mumler noe om at presten kunde skynde sig litt?» Har «T. T.»s artikkel virkelig fått en eller annen av våre til å granske sin samvittighet så vil jeg få lov å si takk om jeg aldri så meget er katolsk prest.

Imidlertid sier et ordtak: «Den ene tjeneste er den annen verd!» Jeg kan derfor ikke la være til gjengjeld å gi artikkelskriveren en smule katekismusundervisning angående messen. For hans uttryksmåte røber nok at han kan trenge det, siden han stiller messen på like linje med en preken. Katolsk messe er noe annet enn «ord», den er handling — en handling som fremstiller, anskueliggjør og lar oss gjenopleve hver dag Jesu evige offer. Presten som forretter ved alteret handler på Jesu vegne. De symboler, ceremonier, hymner og bøn-

ner som utgjør vår liturgi — alt dette får sin skjønnhet og sin religiøse verdi derav at det åpenbarer til en viss grad Kristi evige offer, for at de troende så meget lettere kan føle sig som ett med ham og samtykke i at Kristus frembærer dem og hele menneskeslekten som en offergave for Gud. De fromme katolikker vet dette. Ved å overvære messen husker de stadig den religiøse grunnsannhet: at det ikke først og fremst er vi som søker Gud,

men Gud som søker oss og at det er Kristus som «fra korset drager alt til mig». Messen har altså sin verdi i sig selv, uavhengig av den enkeltes oppmerksomhet, uavhengig endog av prestens personlige andakt.

Der finnes tomme prekenes. Der finnes ingen tomme messer.

Oslo, nyttårsaften 1937.

A. J. Lutz.

Underfuldt er det å tenke på ...!

Underfuldt er det å tenke på,
at det lille barn som i krybben lå
og hvilte på strå
er Guds evige ord,
som med fred kom til jord
for hvert hjerte som tror!

Underfuldt er det å tenke på
at vi som i mørke og syndeskyld lå
har Gud elsket så,
at ord blev til kjød
ved Guds kjærlighets glød
at han frelsen oss bød!

Underfuldt er det å tenke på
at hver menneskesjel kan Guds nåde opnå
og tilgivelse få,
når vi kommer i løn
med anger og bøn
til Guds enbårne søn!

Underfuldt er det å tenke på
at vår bøn, skjønt i ord så ringe og små,
kan op for Hans herlighets trone nå! —
At han kjender vår nød.
at Han gir oss sit kjød
i det levende brød!

Underfuldt er det å tenke på,
at engang vi skal for Hans åsyn stå,
og skue Ham få
og love Ham der
med englenes hær,
syngende «Hellig, hellig, hellig Du er»!

Underfuldt er det å tenke på,
at det vi nu bare kan dunkelt forstå,
skal i klarhet fremstå
når i salighets skjær
vi skal være Gud nær
og skue Ham, slik som han er!

Ja underfuldt er det å tenke på
at Gud elsker oss så!

E. K. N.

Dogmenes betydning.

Av Wladimir Solowjew.

For det store flertall av de intellektuelles krets betyr konciliet i Nikæa med sine 318 fedre ikke mer enn sneen som falt ifjor. Og dog er kristendommen vårt åndelige fedreland, fra hvilken vi ikke kan løsrive vår dypeste skjebne. Vår glemsomme likegyldighet overfor dens store navn og epoker skader kun oss selv, vår bevissthets klarhet og fylde, idet den gjør oss til en slags hjemløse omstreifere.

Det var en tid hvor de religiøse dogmer utgjorde meneskehetens hovedinteresse, ja dens eneste interesse. Det var en anomali som den bysantinske verden måtte bøte hårdt for — men skylden lå ikke i den altopslukende interesse for trossannhetene, men tvertimot i den altfor utvendige, altfor abstrakte og ikke tilstrekkelig livsnære skikkelse som denne interesse antok.

Da de kristne dogmer blev formulert og preget på de almindelige koncilier stod det klart for Kirkens representanter at dogmet tilsvarede Guds ord når historiens gang og den religiøse bevissthets utvikling gjør et slikt tilsvar nødvendig. Og siden man kan misbruke selv Guds ord når man kun forstår det etter bokstaven, «som ihjelslår», hvor meget mer kan man da ikke misforstå Kirkens ord? Rotten til dette onde ligger ene og alene i adskillelsen av bokstav og ånd, form og innhold, idet der derved oppstår to villfarelser: slavisk ærbødighet overfor bokstaven, den ytre form, som berøves sin indre åndelige mening — eller den blinde fornektelse av selve sannhetens ånd.

I det annet årti av det fjerde århundre så alt annerledes ut. Da kristendommen hadde beseiret uvitenheten gjennom sine apostlers forkynnelse og fiendtligheten gjennom sine martyrs blod og var blitt statsreligion, måtte den opta arbeidet med å formulere sine trossannheter i skarpe og klare uttrykk. Dette hadde naturligvis ikke vært nødvendig for den første epokes apostler og martyrer. Den sannhet som de ofret sitt liv for, var ikke noe utenfor deres egen tilværelse, men hele deres væsen var gjennomtrengt av denne sannhet — deres leper talte utav hjertenes fylde og rev tilhørerne med sig. Og på den annen side vilde en formell fremlegning av trossannhetene overfor de bevisst fiendtligsinnede og på forhånd avvisende ha vært helt uten mening.

Det er jo den riktige og klare formuleringens oppgave å overvinne misforståelser og uklarhet og dette er jo umulig overfor alle, hvis motstand mot sannheten ikke skyldes hverken misforståelse eller uklarhet, men ene og alene dens indre verdi, fordi den er uttrykk for det gode. Altså er en presis formulering av dogmene nødvendig overfor de rettferdige og nyttesløse overfor de ondsinnede, men den er nødvendig og nyttig overfor alle oss almindelige

mennesker som ønsker å arbeide for det rette men kan bli forført av det onde. Historisk sett har dogmene også sin betydning i og med at de store dogmatiske disputers periode nettop begynte på Konstantin den stores tid, hvor det som følge av at kristendommen blev offisielt anerkjent av det romerske rike strømmet en hjord av passive gjennemsnittsmennesker til den, som lett kunde forvirres og forføres av ulver i fåreklær. Nu måtte Kirkens hyrdeomsorg vise sig.

I tiden mellom det fjerde og niende århundre blev kristendommens grunnsannheter avklart i biskopenes personlige skrifter og preget fast på concilienne. Det første — det i Nikæa — utmerkede sig ved at mange av de daværende biskoper og førere tillike var apostler og martyrer: noen av dem hadde omvendt hele hedenske folkeslag til kristendommen, andre — mishandlet og med tomme blinde øienhuler — var levende vidnesbyrd om de overstådde trosforfølgelser.

Kirkens representanter hadde alltid ansett evangeliet som sannhetens ubetingede og fullgyldige åpenbaring og som budskapet om den fullkomne forening med den fullkomne guddom. Hvis Kristus kun hadde vært en profet eller et overmenneskelig vesen, altså stående under Gud, vilde de kristnes følelse og bevissthet om å eie den fulle og absolutte sannhet ha vært en villfarelse: en annen profet vilde ha kunnet optre og gitt andre bud — et annet guddommelig vesen hadde kunnet inkarnere sig og oppstillet andre, helt nye livsoppgaver. Det som Kristus hadde sagt som Guds ord var tilstrekkelig for den virkelig troende som eiet «Kristi ånd» — men det tillot falske utlegninger fra de menneskers side som ikke hadde denne ånd. Derfor var det nødvendig å formulere slike ord, som stengte logisk av for at man skulde holde Kristus for å være en profet eller et eller annet åndevesen. Et slikt ord blev uttalt av fedrene i Nikæa etter lang rådslagning og lang disput. Den hellige skrift kaller Kristus Guds sønn, Faderens enbårne, hvilket arianerne hadde utlagt på sin måte og derved berøvet Kristus og kristendommen enhver betydning.

Men nu forkynte Kirken gjennom de 318 fedres mund: «consubstantialem Patri» — av samme vesen som Faderen. Overfor dette må alle falske utlegninger av den kristne tros første grunnsetning forstumme. Her gjelder det kun om å anta eller avise — ja eller nei. «Consubstantialem Patri» — ordene synes fattige og små i forhold til den fylde av religiøst liv som de innebærer. Men de gir oss et innblikk i hvad Kirkens dogmer har for en levende og reell betydning.

De russiske bønderes korsvei.

Overalt i verden fremhever Lenins og Stalins disipler de virkeliggjorte livsidealer i Sovjetrusland og den herlige tilværelse som arbeiderne og bøndene fører der. Angående de russiske arbeideres slavekår har verden forlenget fått sannferdige opplysninger, men det er mindre kjent hvilken korsvei de russiske bønder vandrer.

Sovjetpropagandaen jonglerer uforknytt med velfriserte statistiker med imponerende tall på traktorer og maskiner, på nye opdyrkede arealer, nye landbruksprodukter o.s.v. Men alle som har sett den russiske bonde i hverdagslivet, innhyllt i pjalter og ofte med forkrøblede lemmer vet hvad moderne slaveri er. Det så ofte omtalte «zarens åk» var blidt i sammenligning med de nuværende slavelenker.

Sovjetprogrammet for bondestanden lød på at den skulde samles i statens «Kolchosen», utstyrt med svære traktorer og andre moderne landbruksredskaper med barnehaver, felleshusholdninger og lærekursus etter dagsarbeidet. Disse kolchesen blev etter den blodige detolrevolusjon stampet op av jorden ikke i hundrevis men i tusenvis. Også andre planer som skulde bringe store materielle goder blev med brutal makt satt ut i praksis. Om bonden vilde føle sig lykkelig og tilfrets blev det ikke spurt om. De opplysende kursuser avholdes stadig men bøndene hater dem fordi de kun har som mål å gjøre ungdommen til gudsfornektende bolsjevikkere — barnehavene trives, men deres mål er kun å ta barna fra mødrene så disse kan arbeide ute fra tidlig morgen til sen kveld.

Sovjets bondegård er et avdelt landområde med noen skur for maskinene, gamle fjøs og forfallne bondehytter i hvilke 6—10 mennesker arbeider, koker og sover i et værelse. Disse kolchosen ligger på avsides steder langt fra hverandre — undratt nysgjerrige blikk fra utlendinger. Man må gjette sig til hvordan bøndene lever her. Maskinene får stå og ruste og det er heller intet under, ti hvor kostbare de så enn er så hater bøndene dem. Ingen har fått grundig veiledning i benytte dem og ulykker hører derfor til dagens orden. Bøndene tvinges til å anskaffe og bruke dem og står i virkeligheten som hjelpeløse barn overfor dem.

Hvad sykepleien og hygienien angår så lar den meget tilbake å ønske. Sykehus om enn kun et enkelt sykerum finnes ikke i de almindelige kolchosen skjønt disse kan ha over hundre beboere. Heller ikke apoteker. En læge viser sig kun når en av lederne eller en ingeniør er syk. De sedelige tilstande er forferdelige. Ekteskaper registreres helt tilfeldigvis da dette gir rett til eget beboelsesrum hvad som dog ofte ikke opnåes allikevel. Lederne

av en kolchosen er herre og mester over alle beboerne, også over kvinnene som er underkastet hans vilkårlighet. Vegrer det sig mot ham skilles de fra mann, barn og familie og overføres til en annen kolchosen. Kjønnssykdommer florerer, likeledes er drikkfeldigheten stor.

Men heller ikke i mønsterkolchosen er det gull alt det som skinner. Vel har bøndene her gode arbeidsklær og forstår bedre å omgås maskinene og får ialfall tilsynelatende ordentlig pleie når de er syke. Men det er ikke sjelden at de syke — når det ventes besøk av fremmede, jages op av sine senger for å skure og pusse så alt kan ta sig strålende ut. Og ve dem om de ikke gir begeistrede svar når turistene spør dem om forholdene! Faller de ut av sine roller, betyr det en øieblikkelig forvisning til en eller annen langt bortliggende elendig Kolchosen. Ingen kan opponere ti de ledende har også i dette tilfelle den absolutte myndighet.

Hvis man nu spør om bøndenes egen holdning til disse forhold, som man hadde forespeilet dem skulde være som Egyptens kjøttgryter men i virkeligheten kun har forveret dens levevilkår — så er det ganske gitt at åpen motstand vil være det rene vannvidd. Selv det minste tilløp til sabotage straffes med døden. Resultatet er en stille og taus opposisjon som navnlig gir sig utslag i beskadigelse av maskinene og i vrangvilje når det gjelder om å ta imot positive kunnskaper om rasjonelt landbruk. De ser ikke lengere enn at de derved ikke får det utbytte som betinger å kunne yde de høie avgifter til de forhattede utsugere blandt de makthavende — men samtidig ødelegges langsomt men sikkert selve landets livsnerve: den fruktbare jord.

Bokanmeldelser.

«Katolsk Haandbog for Danmark 1938». Utgitt av Ansgariusforeningen.

Endelig er det kommet en ny utgave av denne meget nyttige publikasjon — uundværlig for alle som har kontakt med danske katolske forhold. Dessuten inneholder den i år en oversikt over katolske prester og institusjoner i de øvrige skandinaviske land: Finland, Island, Norge og Sverige — til og med telefonnumrene foruten selvfølgelig alle adresser — som gir den aktuell interesse for alle katolikker.

Håndboken innledes med et vakkert billed av Niels Steensen og bringer tillike et billed av kardinal Fumasoni-Biondi, Propagandakongregasjonens prefekt. Den er utmerket redigert av pastor Bernh. Jensen — oversiktlig og allsidig. En tabell over årene 1—2299, hvorefter man kan regne ut på hvilken ukedag en bestemt dato faller eller er fallt og en påsketabell for årene 1938—78 hører til den meget nyttige kategori. Man får den bl.a. ved henvendelse til Menighetskontoret, Bredgade 64, København og dens pris er kr. 2.

E. D.-V.

A. W. Brøgger: Vinlandsferdene. (Gyldendal Norsk Forlag).

Det er et overmåte interessant materiale som professor

A. W. Brøgger her orienterer sine lesere i. Mens man lenge har vært alt for tilbøielig til å se på de norske Amerikaferdene omkring år 1000 som noen isolerte fenomener, noen skipperetak kan man gjerne si, så påviser forfatteren at disse ferder skapte en levende tradisjon, som man bygget på da man ca. 1500 drog ut for å søke etter land vest for Europa eller i det håp å finne en sjevei til India.

Det er også interessant å se hvorledes den nyeste forskning i større grad mener å kunne feste lit til de gamle beretninger, som en overdreven skepticisme nesten hadde bragt i vanry. Professoren dokumenterer således inngående og overbevisende tilforlateligheten i Flatoybokens anførsler om Bjarne Herjolvsons seilas langs Labrador og Baffins land og om Leiv Eirikssons landnåm i Vinland, som han mener har vært landet sønnenfor Boston.

Av de nyeste arkæologiske funn på Grønland fremgår at det inntil omkr. år 1500 har hatt regelmessig forbindelse med Europa. Fundene spesielt av klæsplagg viser nemlig at man der ute holdt sig a jour med de skiftende moter. Fra kretsen av de sjofarere som holdt denne forbindelse vedlike har man bevart tradisjonen og kunnskapen om landet syd-vest for Grønland. Og det var med norsk los og vel også med norsk mannskap at den ekspedisjon som kom istand på portugisisk initiativ omkring 1470, drog ut og gjenopdaget deler av Nord-Amerika hvor nordmenn hadde vært ca. 500 år i forveien.

Professor Brøggers bok er forsynt med en rekke ypperlige fotografier og et par gode kartter, som er en god hjelp til å orientere også enhver leser som ikke har spesielle forutsetninger, så man kan få rikt utbytte av det verdifulle og interessante stoff.

H. J. I.

Andreas Markusson: «Han som kjempet mot mørket». (Aschehoug & Co.).

Omkring 1844 var Lars Levi Læstadius prest i svensk Lappmarken. Stadig på farten — det er jo voldsomme avstander det her nord dreier sig om når en menighet skal røktes — fulgte en sterk vekkelse blandt samene i hans spor. Denne er ofte blitt helt uriktig bedømt og vurdert, fordi den i sin videre utbredelse til Norge og inn i Finland medførte store optøier, således er de i Kautokeino særlig beryktede. Men dette var ikke Læstadius' skyld. Han selv hadde dyp, ekte meditasjon ført ad den indre utviklings vei frem til avklart styrke i forkynnelsen og en mektig slagkraft, fordi hans personlighet var ett med hans ord, da disse ikke var resultatet av intellektuell refleksjon alene, men erkjente sannheter — ikke var stemningsfylt følelsesbetonte, men kom fra dyppet av en sjel som med rette kunde si: «Jeg vet på hvem jeg tror!»

Men — Læstadius gjorde den samme feil som så mange heitutviklede og riktbegavede personligheter har gjort når de ikke står fast plantet på den objektive sannhets, på den katolske Kirkes klippegrunn som formidlere av dens overpersonlige skatter: han bedømte for meget sine tilhørefe ut fra sig selv og sin egen spirituelle livsplan, og gav dem derfor andel i goder, som de manglet alle forutsetningene for å kunne forstå, enn si assimilere. I de gamle oldtidsmysterier var der dødsstraff for den lærer som for tidlig meddelte disiplen av sin viden — det er forståelig når man ned gjennom tidene følger hvilke ulykker, umoden oppfattet livsanskuelser, for ikke å si religionsformer har forårsaket.

En av katolisismens største velsignelser beror på dens dogmesystem, som holder all subjektivitet, selv den mest spirituelle og til uigjenkjennelighet sublimerede, i tømme —.

Ialfall er Lars Levi Læstadius' virke et eksempel på hvor farlig den «frie forkynnelse» er — selv om eller kan hende nettop når forkynneren er en stor, sterk og ærlig personlighet.

For det er denne offervillige og elskelige prest som Andreas Markusson gir et så ekte og kunstnerisk dyptlokkende bilde av. Det er de'n første halvdel av Læstadius' liv som boken handler om — de kjempende, lidende og søkende år, fylt med nederlag og seire, utad som innad. En god bok, en rik bok, en meget givende bok! Forhåpentlig varer det ikke lenge før vi får fortsettelsen — men allerede som den foreligger nu, er den en helhet, et gripende menneskelig dokument.

E. D.-V.

A. J. Lutz: Kristendommen i Apostelens Dager. (Aschehoug & Co., Oslo).

Det er mest utruleg kor mykje den lærde dominikanaren hev fenge sagt um dette store emnet på 114 sidor. Og han hev sagt det so klårt at det er lett for alle å fylgja med. Pater Lutz er eit godt døme på det som professor Paul la Cour sa ein gong: Mange trur at dei lærde må vera tunge å skyna, og endåtil uklære. Men det er heller tvert imot, so sant den lærde tenkjer klårt. For han kan alltid segja det nett so klårt som han tenkjer, so framt han eig herredøme yver målet. Og pater Lutz skriv so god norsk-dansk at mang ein norskfødd bokskrivar kunde misunna han. Sjølv reknar han seg for nordmann no, som vel er, men upphaveleg er han fransmann.

Det er berre 13—14 år sidan pater Lutz kom til Noreg, og alt no hev han skrivt ei stor mengd framifrå bøker, t.d. «Kors og Alter», «Det kristne sjælelivs mysterium. Sand og falsk mystikk», «Den katolske religion fremstillet for moderne protestanter», o.fl. For dei som hev god vilje til å læra kjenna den katolske kyrkja i tru og gudsdyrking, er det soleis godt høve til det. Og likevel hende det nyleg at ein mann som kom inn i eit bibliotek i ein av dei største byane våre og spurde etter ei god og påliteleg bok um katolsk læra, vart tilrådd å lesa boki til Marta Steinsvik, ei bok som ein berre kan segja det um at det er ei skam at ho er utkomi her i landet. Det er vel ikkje so mykje vond vilje som det er vankunna som gjer at ei slik skandalbok um Moderkyrkja kunde verta seld. Når ein vil få kjennskap til ein mann, gjeng ein ikkje til fienden hans og spør etter, men ein røyner han ut sjølv. Og vil ein læra kjenna den kyrkja som kristna Noreg og alle andre land og bygde stavkyrkjone og Nidarosdomen, so fær ein spyrja kyrkja sjølv. Ein kan t.d. lesa dei gamalnorske kristelege kvendi, den gamalnorske bibelumskrifti med tolkingar («Stjørn»), og dei religiøse folkevisone, ein kan høyra vel på dei gamle salmetonane, ein kan stogga inn i Nidarosdomen eller ei av dei andre fagre gamle kyrkjone — alt kan fortelja oss um livet og krafti i den kyrkja som Heilag Olav og hans hjelpesmenn grunnfeste i Noreg og som kong Christian III fekk avskipa for 400 år sidan med ei valdsøydeleggjing som det aldri hev vore maken til i vårt land. Men endåtil i sjøve øydeleggjingsverket ser me mykje av den gamle herlegdomen, som t.d. når me høyror at det var 27 kyrkior i Bergen fyre reformasjonen og berre 4 straks etter, eller når me ser den

uhorvelege mengdi av eignaluter som dei brukte til gudstenesta og som kong Christian rana frå kyrkjone våre, og ikkje minst når me ser kor ille folket lika dei nye prestande dei fekk og kor seigt det hang ved gamal læra og kyrkjeskikk. Det er ikkje naturleg for nordmenn å vanvyrda den kyrka som like frå dei fyrste tidene og i sjølv aposteltrui heiter katolsk (ålmenn). For ho hev ikkje berre kristna oss og gjeve oss dei største religiøse verddagar, men ho hev sameina oss til eit folk og vist oss korleis me måtte byggja heile folkelivet på ein grunnvoll som var sterk nok. Og ho kristna målet vårt og gav det ei stor nyfødningstid. Men so kom reformasjonen. Og um store luter av folket vårt idag stend heller langt burte frå den katolske Kyrkja, so vonar eg dei beste skynar at det ikkje er til større og større strid og usemja me stemner, men til fullare og rikare kristen einskap. Dei talar um å leggja ned våpni. Men fyrste vilkåret for det er at dei kristne samfund legg ned dei våpni som dei brukar til forfylgjing imot einannan. Korleis kan det vera minste von um fred millom klassar og folk, når ikkje dei kristne kyrkjesamfundi kan halda fred, men forfylgjer einannan — når dei fråskilde samfund berre er samde um ein ting: å stå i strid med Moderkyrkja? Eg vonar det norske folket litt etter kvart vil melda seg ut or denne striden so mykje og so lenge at det fær tid til å høyra kva den katolske kyrkja segjer um seg sjølv i aposteltidi, i katabombetidi, i millomalderen, i reformasjonstidi og no i vår eigi tid. Dette er naudsynt, so sant me ein gong skal nå fram til den einskapen som Kristus bed alle ætter um i vel-farstalen sin kvelden fyrr han døydde.

Pater Lutz gjer sitt aller beste for å syna oss kristendomen so som han var i aposteltidi, og han segjer at det apostoliske kristensamfund, eller kyrkja i aposteltidi, «har i alle tider stått for den kristne bevissthet som norm vi må rette oss efter, om vi vil være tro mot Jesus Kristus. — Det er ikke først og fremst videnskapelig interesse som skal drive oss til å forske efter livet i de første kristne menigheter, men trangen til å forstå den kristne religion bedre og til å leve mer efter dens ånd. Alle de kristne som når oss med sitt vidnesbyrd gjennom de hellige bøker, hadde enten personlig kjent og hørt Jesus eller fått kunnskap om Ham fra de menn som hadde sett Herren, og som Jesus selv hadde utdannet til å bære frem Evangeliet. — Tvers igjennem apostelens ord og gjerninger og de første kristnes overbevisning lyser Jesu egen person med overjordisk klarhet. — Vårt trosliv er derfor ekte kristent bare så langt som det utledes av kristendommen i Oldkirken».

Og so talar han um korleis kristendomen både vilde og kunde skapa heile livet vårt um, so me vert nye i Kristus og eitt med han; um det nye samfundslivet; um kyrkja, som er Kristi lekam; men den naudsynlege einskapen i kyrkja; um brokkjærleiken og «kristen kommunisme»; um den rette autoriteten; um sakrament og bøn; um den eldste kyrkja og Roma; um det kristne lære-embetet og tilsyns-embetet; um den eine hjordi og den eine hyrdingen og um vegen ut or skilsmål og uvenskap og til sameining og full kristen brorskap.

Eg kan ikkje tenkja meg at nokon kjem til å trega på det, um dei les desse klære saklege utgreidingane, som vitnar like mykje um djup kjennskap til emnet som um kjærleik til Gud og menneske.

Lars Eskeland.

Bibelen i alle katolske hjem.

S. L.	kr.	25.00
M. M.	«	10.00
Innkomet fra før	«	1565.10

Ialt kr. 1590.10

Herhjemme.

Oslo. — De av St. Olav og St. Halvard lokalledd arrangerte juletefester fikk et strålende forløp. Barnas fest gikk først av stabelen, idet den avholdtes onsdag den 5. ds. Med den tradisjonelle dans om juletreet, rikelig chokoladebevertning, filmfremvisning og julemann med flotte poser til hver enkelt var barna høilydt tilfredse, og ikke minst fulgte de ivrig med i mgr. Irgens lille tale og svarte greit og klart på de forskjellige spørsmål han rettet til dem. At hs. høiærverdighet biskopen var tilstede bidrog også meget til festgleden. — Søndag den 9. ds. hadde så de voksne sin julefest som hadde samlet innpå 200 deltagere. Også den blev innledet med dans om juletreet, hvorefter formannen for St. Olavs lokalledd, hr. Erling Bruce bod velkommen og takket alle for det gode fremmøte. Festtalen blev holdt av sognepresten til St. Halvard, pater Notenboom. Idet han begynte med å fremheve at den ekte katolske julestemning ikke beror på alle de ytre omstendigheter, men kun kan hentes hos barnet i krybben, uttalte han, at vel er julen en hjemmets fest som samler familiemedlemmene sammen, men den feires også av den ensomme, den fattige, sjømannen ute på havet langt fra hjemmet og hustru og barn, av den sorgbetyngede. Julen er også for de syke og for dem som ikke lenger har et hyggelig hjem — men feirer vi jul uten Jesusbarnet har vi gjort den til en fest uten mening, om vi så har hundre julenisser med oss. Julebudskapet har vi hørt så ofte at vi kan det utenat, men det er oss kjært fordi det er sammenvevet med våre beste juleminner, og idet de fører oss direkte til festens kjerne, går våre tanker tilbake til vår lyse barndomstid. — I Nederland venter man en tronarving. Alt i flere uker har man hatt det travelt med forberedelsene. Avisene overvåker prinsessens skritt, kanonene står rede, garden fikk ikke engang julepermisjon fordi den til enhver tid skal være i beredskap. Komiteer er dannet landet over. Journalister har fått anlagt direkte telefonforbindelser fra hotellene i nærheten av slottet. Sirener og klokker skal kunngjøre arvingens fødsel. Kringkastingen har forberedt et festprogram. Restaurantene får lov å holde åpent til kl. ½4. Skolebarna får fri og blir siden traktert på skolen. Mange steder arrangeres det store optog. Da prinsessen for noen dager siden reiste fra sykehuset til slottet inispiserte hun barneværelset for å se om alt var i orden til å ta imot huset Oraniens arving. Folket lever i spenning og arbeider febrilsk på å legge den siste hånd på forberedelsene, at alt skal være klappet og klart og gå kmirkefritt når den gledelige begivenhet inntreffer som skal feires som nasjonal festdag. Slik går det for sig når man venter en tronarving — men hvad skulde man da ikke vente når det gjaldt Kristi fødsel? — Arhundrer har lengtet efter ham — ikke bare en familie eller et land, men hele verden ventet på ham som ikke alene skulde være tronarving, men gjøre alle mennesker til tronarvinger. Kunde Maria se efter om barneværelset var i orden og intet manglet? Nei, i Betlehem kom de meget ubeiligg. Flere tusen år lengtet man efter ham, og ingen ventet ham. Hans komme var forutsagt i salmer og profetier og hjertenes higen hadde fått sin utløsning i gledende bønner, men da tidens fylde kom viste det sig at ingen hadde forstått noe av hans kall og slekt og livsmål. Han egne tok ikke imot ham. Det var den hårde virkelighet at det ikke var plass i herberget. Romerne feiret solfesten, og ingen kom på den tanke at Gud

søkte husly langs veiene. Og de gamle pergamentruller forblev i skapene fordi ingen mystisk finger utvisket de gamle profetier nu de gikk i oppfyllelse. — Himmel og jord møtes i en krybbe, mens ingen viser deltagelse. En englehær må forkynne det glade budskap siden ingen annen på jorden gjør det, da ingen forstår underet som skjer. Til de enfoldige hyrder går budet, og de søker med en gang barnet som ligger i svop i krybben. — Alle livets veier og alle menneskehetens stier går forbi den ensomme og stille Betlehemstald, og alle kan finne den. Der er plass for oss alle med våre hårde hender, i slitte arbeidsklær, med bitre sorger og skuffede forventninger. Men vi må avlegge all avvind og glemme all strid og i vårt hjerte må all hevngjerrighet dø bort. Vi må lære å føle medlidenhet uten å være optatt ene av våre egne lidelser. Vi går så ofte nu ved siden av hverandre og kjenner dog intet til hverandre — er det da underlig at veien av og til føles tung? Livet gjør oss altfor forsiktige og vår tillit snever sig inn til noen ganske få mennesker — men frykten for bedrag blir ofte til selvbedrag. Vi husker den urett og smerte vi selv har lidt, men vi aner ikke hvor mange mennesker vi selv har såret. Julen oppfordrer oss til eftertanke og til ikke å stanse ved tingenes ytre side, men søke inn til realitetene, hvorav den største er at Gud er blitt menneske. Kristus har gjort oss til en familie ved å kalle oss alle til å være Guds barn. At vi går rundt juletreet i sluttet ring må være symbolet på vår sterke enhet, som ikke forsvinner med juletreet. At vi rekker hverandre hånden og synger i fellesskap, viser vår innbyrdes kjærlighet, og ved juletreet er det lettere å være overbærende mot hverandre. Måtte juletreet også på denne måte bli et symbol så vi alle blir lysbærere. — Og sognepresten sluttet sin varme og gripende tale, som vi etter mange av de tilstedeværendes ønsker bringer så utførlig, med å citere det siste vers av mgr. Kjelstrups skjønnle juledikt i «Kimer I Klokker». — Efter talen fulgte den materielle del av festen, utmerket forestått av de to styrers dyktige damer, hvorpå man atter samledes om juletreet. Den kunstneriske underholdning var i de beste hender hos hr. Georg How, hvis prektige stemme i et velvalgt repertoire gjorde stor og fortjent lykke. Som vanlig var frk. Kjelstrup en sikker og smakfull akkompagnatør. Frk. Abrahamsen foredrog kunstnerisk forskjellige deklamationsnummer og måtte likesom hr. How gi flere ekstrasnummer før publikum vilde slippe henne. Et lite intermezzo var hr. Bruces varme takk til O.K.Y. for det prektige arbeid som dens medlemmer har ydet på scenen som nu fremtrer i ny og forbedret skikkelse, utvidet og modernisert. Hans ord vant varm tilslutning som blev utløst i et 3x3 hurra for den dyktige og populære forening, hvis formann Øvind Olafsen bakefter takket idet han henledet oppmerksomheten på at hovedparten av æren for det utførte arbeid tilkom Per Solegård som selvfølgelig fikk sin spesielle hyldelse. — Og så fortsatte festen i ekte julestemning.

Oslo. O.K.Y.'s Nyttårsfest blev helt igjennem vellykket. Helt fra begynnelsen av var stemningen god, og like før man gikk til bords blev Biskopen hentet av O.K.Y.'s formann Ø. Olafsen og festkomiteens formann W Fiala, og fert til sin plass fulgt av gjestene, mens musikken spilte en marsj. Det var mange som hadde møtt op til O.K.Y.'s nyttårsfest, ca. 100. Da alle hadde tatt plass, kom noen, forøvrig alltid villige damer, inn med de flestes livrett: Varme pølser m/ potetsalat. Alt smakte utmerket, og følgelig satt man lenge til bords. Hans høiærv. Biskopen holdt som vanlig festtalen, som inneholdt flere rosende ord til ungdommen, men også en del manende, T. Taxt holdt damenes tale, som forøvrig var meget humoristisk. Mens man ennu satt til bords fikk man så anledning til å se det arbejde som var gjort på scenen i den senere tid for å få den vakrere og fremforalt mere praktisk. Det var en glede å se den som den nu er, og P. Solegård, som har vært chef for dette arbejde, har al ære av sitt verk. Så blev det lest op et telegram fra Kr. Sand, og deretter fikk man 14-dagspostens nyttårsutgave.

Efterat alle hadde fått i sig så meget som de hadde godt av, blev det takket for maten, og man gikk fra borde, mens sa-

len hurig blev ryddet for service, bord og stoler. Mens dette rydningsarbeide pågikk, kunde man overalt høre noen som roste den vakre takdekorasjon, som naturligvis var utført av flittige O.K.Y.-hender.

Det varte ikke lenge før salen var ryddet og kaffe og kaker satt på et par bord, da man slapp inn i festsalen igjen. Samtidig spilte musikken op til dans, og alle hygget sig på beste måte. Den første pausen blev utfylt av hr. Jørgensen og hr. Østbye som henholdsvis spilte violin og piano. Det blev fremførte flere stykker, bl.a. Ave Maria av Schubert. Så blev det dans igjen, og da man syntes godt om en liten hvil, fikk vi igjen høre pianisten Østbye, som spilte Måneskinns-sonaten av Beethoven. Den blev spilt meget godt og han fikk en veldig applaus.

En stund efter holdt formannen en takketales for festkomiteen for alt det arbejde som var lagt for dagen.

Enda en stund fikk man anledning til å danse, men så kom tiden for festens avslutning som selvfølgelig først blev varslet med damenes vals, og derefter stiftet man igjen bekjentskap med ordene: Stopp ikke op utenfor hospitalet.

Sekretæren.

Hamar ledd av St. Olavs Forbund hadde 16/12 sitt siste møte i 1937. Tross juletravelheten var mange møtt frem for å høre pater Boers O.F.M. tale om «Katolsk Aksjon». Hans manende appell rev oss alle med. Så var det utlodning av julens pepperkakehus og mange andre ting. Tilslutt hyggelig samvær.

Hamar. Lørdag 8/1 1938 hadde St. Torfinns menighet sin årlige julefest for voksne og barn. Salen var fylt av et forventningsfullt publikum da vår sogneprest hilste oss velkommen og åpnet festen. Først fikk vi høre en vakker Maria-sang, oversatt fra hollandsk, sunget tostemmig og skjønt av søstrene. Så bar det løs rundt det festlig pyntede juletre med julens mange og delige sanger. Skolebarna opførte et juleskuespill og frk. Anna Messel leste op. To ganger benkedes vi rundt festbordet til julens mange godter. Det var en meget vellykket julefest og stemning fra først til sist.

L. P. M.

- og derute.

Juleaften hos benediktinerne i Tibet. På bjergpasset Si-Lak i Himalaya-fjellene som ligger over 4000 meter høit har St. Bernhard-munkene feiret en ensom julekveld. Tross den lange avstand står disse munkene dog i forbindelse med sine brødre på St. Bernhardklostret. Fra moderhuset blev midnattsmessen, celebrert av prioren, pater Besen, kringkastet og nådde også frem til munkene på Si-Lak — i Tibets mest utilgjengelige egn. De har nemlig et glimrende mottagerapparat, som er foræret dem av selve oppfinneren Marconi personlig, da de begynte sitt virke på dette menneskefjerne sted.

Katolsk liv i England. «Catholic Directory» har offentliggjort en interessant statistikk. Antalet på konvertitter er gått litt tilbake: fra 11 648 i 1936 til 10 617 i 37. Der er døpt 63 809 barn — 630 mer enn i 36. Inngått 27 360 ekteskaper — 13 flere enn i 36. Ialt er det 5482 prester (3574 sekular og 1908 ordensgeistlige), en tilvekst på 64. 537 midtelskoler — 3 mer enn i 36. 1431 folkeskoler — en tilvekst på 3. 31 nye kirker og kapeller — nu 2465. Ialt har England nu 2 361 504 katolikker — 28015 fler enn ifjor.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri.
(Inneh. Alf & Johs. Grønli).